

Riktlinjer för biståndshandläggning enligt socialtjänstlagen inom äldreförvaltningen i Haninge kommun

Dokumenttyp Styrdokument	Dokumentnamn Riktlinjer för biståndshandläggning enligt socialtjänstlagen	Fastställt/Datum 2018-12-19	Gäller från datum 2019-01-01
Beslutat av Äldrenämnden	Ansvarig avdelning och dokumentförvaltare Staben, äldreförvaltningen	Reviderad 2018-12-19	
Dokumentinformation		Diariernr ÄN 2018/277	Version

1	INLEDNING.....	3
1.1	SYFTE.....	3
1.2	AVGRÄNSNING.....	3
2	GRUNDLÄGGANDE BESTÄMMELSER OCH PRINCIPER.....	3
2.1	LAGSTIFTNING.....	3
2.2	2.2 RÄTTEN TILL BISTÅND - SOCIALTJÄNSTLAGEN.....	4
2.2.1	<i>Ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun enligt 2 a kap. SoL.</i>	5
2.2.2	<i>Ansökan om insatser i annan kommun enligt 2 a kap. 8-9 § SoL</i>	5
2.3	DELEGATIONSORDNING.....	6
2.4	VÄGLEDANDE PRINCIPER VID BISTÅNDSBEDÖMNING.....	6
3	ANDRA HUVUDMÄN.....	6
3.1	SOCIALFÖRVALTNINGEN.....	6
3.2	HÄLSO- OCH SJUKVÅRDENS ANSVAR (LANDSTINGET).....	7
3.2.1	<i>Slutenvården</i>	7
3.2.2	<i>Primärvården</i>	7
3.2.3	<i>Samordnad individuell plan, SIP</i>	7
3.2.4	<i>Personer som bor i annat land</i>	7
4	FÖRETRÄDARE.....	8
4.1	ANHÖRIG/NÄRSTÄENDE.....	8
4.2	OMBUD/BITRÄDE.....	8
4.3	GOD MAN/FÖRVALTARE.....	8
4.5	TOLK.....	8
5	BEDÖMNINGSKRITERIER.....	8
5.1	HEMTJÄNST.....	9
5.1.1	<i>Omvårdnadsinsatser</i>	9
5.1.2	<i>Serviceinsatser</i>	9
5.2	LEDSAGNING AV SOCIAL KARAKTÄR.....	10
5.3	BOENDESTÖD TILL PERSONER MED PSYKISK FUNKTIONSNEDSÄTTNING.....	10
5.4	KONTAKTPERSON TILL PERSONER MED PSYKISK FUNKTIONSNEDSÄTTNING.....	10
5.5	TRYGGHETSLARM.....	10
5.6	DAGVERKSAMHET MED ALLMÄN- OCH DEMENSINRIKTNING.....	11
5.7	KORTTIDSVÅRD MED SOMATISK- OCH DEMENSINRIKTNING.....	11
5.8	VÄXELVÅRD MED SOMATISK- OCH DEMENSINRIKTNING.....	11
5.9	AVLASTNING I FORM AV AVLÖSNING I HEMMET.....	11
5.10	HVB-HEM (HEM FÖR VÅRD OCH BOENDE).....	11
5.11	VÅRD- OCH OMSORGSBOENDE MED SOMATISK- OCH DEMENSINRIKTNING.....	11
5.11.1	<i>Parboende</i>	12
5.12	STÖD TILL ANHÖRIGA.....	12
6	BILAGA.....	13
7	REFERENSER.....	13

1 Inledning

Dessa riktlinjer ersätter tidigare riktlinjer för biståndshandläggning inom äldreomsorgen i Haninge kommun, daterade 2012-11-19.

1.1 Syfte

Att skapa tydliga och enhetliga riktlinjer för biståndshandläggningen inom äldreomsorgen för att säkerställa en enhetlig och rättssäker myndighetsutövning. Riktlinjerna inskränker inte den enskildes rätt att alltid få sin ansökan individuellt prövad enligt socialtjänstlagen.

1.2 Avgränsning

Riktlinjerna avser myndighetsutövning av ärenden enligt socialtjänstlagen, SoL, inom äldreomsorgen. Med äldreomsorg avses insatser riktade till personer 65 år och äldre.

2 Grundläggande bestämmelser och principer

2.1 Lagstiftning

Utlämnande av allmän handling och sekretessprövning

Ansvarig handläggare ska i första hand pröva om en allmän handling eller uppgifter i en allmän handling kan lämnas ut (sekretessprövning). Prövningen ska göras skyndsamt. Besked bör lämnas redan samma dag. Någon eller några dagars fördröjning kan godtas om en fördröjning är nödvändig för att kunna ta ställning till om handlingen är offentlig.

I tveksamma fall ska handläggaren låta äldreförvaltningens jurist göra prövningen, om det kan ske utan onödigt dröjsmål. Äldreförvaltningens jurist ska pröva om handlingen ska lämnas ut om:

1. handläggaren vägrar att lämna ut handlingen eller lämnar ut den med förbehåll som inskränker en enskilds rätt att röja innehållet eller annars föfoga över handlingen, och
2. den enskilde begär myndighetens prövning.

Den enskilde ska informeras om möjligheten att begära myndighetens prövning och att det krävs ett skriftligt beslut av myndigheten för att ett beslut om att inte lämna ut uppgifter i en allmän handling ska kunna överklagas. Avslagsbeslutet upprättas i samråd med äldreförvaltningens jurist. Beslut att inte lämna ut uppgifter i en allmän handling överklagas till Kammarrätten som första instans.

Sekretess

All personal inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården har tystnadsplikt. Det innebär att alla uppgifter som rör den enskildes personliga förhållanden, t.ex. sjukdom eller behandling, skyddas av sekretess och får som regel bara lämnas ut till andra om den enskilde har lämnat sitt medgivande. Det gäller som regel också om någon annan myndighet eller förvaltning inom kommunen vill ha uppgifter om den enskilde.

Den som bryter mot tystnadsplikten kan straffas enligt lag.

Sekretessen och tystnadsplikten kan brytas om den enskilde själv går med på det eller om det står klart att den enskilde eller någon närstående inte lider men av att uppgifterna lämnas ut. Därutöver får uppgifterna bara röjas om det enligt lag eller förordning finns en möjlighet eller skyldighet att lämna ut uppgifter, t.ex. på begäran av domstol och vissa tillsynsmyndigheter.

Rådgör alltid med äldreförvaltningens jurist vid tveksamma fall.

Förvaltningslagen

Syftet med Förvaltningslagen är framförallt att garantera enskilda individers rättssäkerhet i kontakten med myndigheterna, vilket ofta anses inkludera god service och snabb handläggning.

Serviceskyldighet

Den serviceskyldighet som kommer till uttryck i Förvaltningslagen innebär att äldreförvaltningen ska lämna upplysningar och råd till enskilda om sådana bestämmelser och sådan praxis som faller inom förvaltningens område. Det kan handla om allt ifrån att hjälpa till med att fylla i blanketter och upprätta en ansökan, till att – t ex genom förslag på ytterligare utredning eller komplettering av handlingarna – vägleda den enskilde till ett bättre sätt att nå önskat resultat. Det faktum att serviceskyldigheten är långtgående innebär dock inte att den är obegränsad. Förvaltningen ska bistå med information och service endast i lämplig omfattning.

Överklagande

Om den sökande inte har fått det bistånd som hen ansökt om har hen möjlighet att överklaga beslutet. Överklagandet ska vara skriftligt och ha kommit in till äldreförvaltningen inom tre veckor från den dag då hen fick beslutet. Överklagandet kan endast göras av den person som beslutet angår.

Av överklagandet ska det framgå vilket beslut som överklagas, hur beslutet ska ändras och varför den sökande önskar ändringen. Överklagandet ska även vara undertecknat. Enhetschefen för beställarenheten tar ställning till om beslutet ska ändras (omprövning). Om ingen ändring sker och om överklagandet har kommit in i rätt tid skickas överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm för prövning.

2.2 Rätten till bistånd - socialtjänstlagen

Av 4 kap. 1 § SoL framgår den enskildes rätt till bistånd:

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Den enskilde skall genom biståndet tillförsäkras en skälig

levnadsnivå. Biståndet skall utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Önskar kommunen bevilja insatser utöver skälig nivå kan detta göras enligt 4 kap. 2§ SoL. En ansökan prövas alltid först enligt 4 kap. 1 § SoL och därefter enligt 4 kap. 2 § SoL. Eventuella avslag görs därför alltid i enlighet med 4 kap. 1 § SoL.

Inga begränsningar om vilka insatser som kan ansökas om finns i lagtexten. Det är behovsbedömningen som avgör om ansökan beviljas eller avslås, bedömning görs utifrån om insatsen behövs för att tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå.

Att tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt:

Vuxna människor har ansvar att om möjligt själva tillgodose sina behov. Lever man i hushållsgemenskap bedöms servicebehov kunna tillgodoses genom make/maka/sambo. Kommunens ansvar inträder om behoven ej bedöms kunna tillgodoses av den enskilde eller på annat sätt.

Livsföring i övrigt:

Med livsföring i övrigt avses alla behov, bortsett de ekonomiska, som den enskilde kan ha för att tillförsäkras en skälig levnadsnivå.

Skälig levnadsnivå:

Skälig levnadsnivå beskriver nivån på kvaliteten och den levnadsstandard som lagen garanterar. Vad som är skäligt bedöms individuellt gentemot den enskildes livssituation och allmänt gentemot aktuell praxis och rättsläge.

2.2.1 Ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun enligt 2 a kap. SoL

Om den enskilde är bosatt i en annan kommun än vistelsekommunen, ansvarar bosättningskommunen för det stöd och den hjälp som den enskilde behöver.

Vistelsekommunen har det yttersta ansvaret för att den enskilde får den hjälp och stöd som hen behöver men ansvaret är begränsat till akuta situationer. Med akuta situationer menas situationer som uppstår oväntat och oförutsett. I övrigt är det bosättningskommunen som ansvarar för stöd och hjälp.

När en enskild avser att vistas en kortare tid i en annan kommun än bosättningskommunen, och till följd av hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom behöver stöd och hjälp för detta, är vistelsekommunen skyldig att på begäran

1. bistå med den utredning som bosättningskommunen behöver för att kunna pröva den enskildes behov av stöd och hjälp,
2. verkställa bosättningskommunens beslut.

Om en bosättningskommun har begärt verkställighet, ska bosättningskommunen ersätta vistelsekommunen för verkställighetskostnaderna. Ersättningen ska betalas enligt den ersättningsnivå som bosättningskommunen tillämpar för motsvarande

insatser (2 a kap. 6-7§§ SoL), se Socialstyrelsens meddelandeblad nummer 3/2011; *Ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun.*

2.2.2 Ansökan om insatser i annan kommun enligt 2 a kap. 8-9 § SoL

Vid varaktiga och omfattande behov över dygnet har den enskilde rätt att söka insats, i regel särskilt boende, i annan kommun än hemkommunen (2 a kap. 8-9 § SoL). Ärendet ska handläggas och bedömas på samma sätt som om personen var boende i kommunen. Är den sökandes behov redan tillgodosedda i bosättningskommunen, får hänsyn inte tas till den omständigheten när ansökan prövas. Bosättningskommunen ska bistå med utredningsunderlag till inflyttningskommun om så begärs.

2.3 Delegationsordning

Vem som har rätt att fatta ett specifikt beslut framgår av delegationsordningen som fastställs av äldrenämnden. Gällande delegationsordning finns på intranätet.

2.4 Vägledande principer vid biståndsbedömning

- Den enskilde är ansvarig för sitt liv och för sina beslut. Det innebär ett egenansvar att själv försöka tillgodose sina behov, att till exempel byta bostad när den nuvarande inte motsvarar behoven, och att ta del av information om de aktiviteter och hjälpinsatser som finns att tillgå.
- Den enskilde har rätt till kommunalt bistånd när hen inte själv kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt. Det är kommunens skyldighet att tillhandahålla dessa.
- Biståndshandläggarens utredning ska utgå från ett helhetsperspektiv, där hänsyn tas till den enskildes sociala, fysiska, psykiska och existentiella behov.
- Biståndet ska utformas så att det stärker den enskildes möjligheter att normalisera sin livsföring och leva ett så självständigt liv som möjligt. Den enskildes önskemål ska tillmötesgå så långt det är möjligt inom ramen för biståndsbeslutet.
- Först prövas insatser i det egna ordinära boendet, därefter om behovet ej bedöms kunna tillgodoses på annat sätt kan det bli aktuellt med särskilt boende.
- Den enskilde har rätt till kvarboende i det egna hemmet, oavsett om hen bor i ordinärt boende eller på särskilt boende.

3 Andra huvudmän

Kommunen har det yttersta ansvaret för dem som vistas i kommunen, för dem över 65 år ligger detta ansvar på äldrenämnden. Detta ansvar inskränker ej andra

huvudmäns ansvar. Det finns ansvarsområden och gränsdragningar som är av vikt för handläggningen i vissa enskilda ärenden.

3.1 Socialförvaltningen

Socialförvaltningen sköter all handläggning för personer under 65 år.

Äldreförvaltningen sköter all handläggning för personer över 65 år.

Undantaget är handläggning för personer med försörjningsstöd och handläggning för personer med behandling av missbruk samt handläggning enligt LSS även för personer över 65 år.

3.2 Hälso- och sjukvårdens ansvar (Landstinget)

3.2.1 Slutenvården

Under tiden en person är inskriven i slutenvården har kommunen inget ansvar för dennes omvårdnadsbehov. Det är först när en person av läkare bedöms som utskrivningsklar som ansvaret kan övergå till kommunen, under förutsättning att rutinerna kring informationsöverföring och vårdplanering uppfyllts, se Lag om betalningsansvar.

3.2.2 Primärvården

Primärvården ansvarar i normalfallet för hemsjukvården i ordinärt boende.

3.2.3 Samordnad individuell plan, SIP

Sedan år 2010 finns en lagstadgad skyldighet i både hälso- och sjukvårdslagen (3 f §) och socialtjänstlagen (2 kap 7 §) som innebär att om en person är i behov av insatser från både kommun och landsting så ska en samordnad individuell plan (SIP) upprättas. Syftet med planen är bland annat att säkerställa samarbetet mellan de båda huvudmännen. Planen ska upprättas om kommunen eller landstinget bedömer att den behövs för att individen ska få sina behov tillgodosedda och om den enskilde ger sitt samtycke till att den upprättas. Den enskilde ska också ges möjlighet att vara med och styra över innehållet i planen.

3.2.4 Personer som bor i annat land

EU-medborgare

EU-medborgare har rätt till fri rörlighet inom EU-länderna. En förutsättning är att personen har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige och att de kan visa att de har tillräckliga resurser att klara sina och sina familjemedlemmars försörjning och inte bli en belastning för det sociala biståndssystemet. Dessa krav gäller inte pensionärer som avslutat sin yrkeskarriär i Sverige. Pensionärer som ska stanna i Sverige mer än 3 månader omfattas av krav på att registrera uppehållsrätten hos Migrationsverket.

Äldre som inte är EU-medborgare

Ekonomiskt bistånd m.m. till flyktingar som saknar uppehållstillstånd lämnas i princip av staten genom Migrationsverket. Asylsökande har inte rätt till försörjningsstöd enligt SoL om rätt till bistånd finns enligt lagen om mottagande av asylsökande. Av 13 § lagen om mottagande av asylsökande m.fl. framgår att bistånd

enligt den lagen lämnas i form av logi, bostadsersättning, dagersättning och särskilt bidrag. Däremot omfattar lagen om mottagande av asylsökande m.fl. inte hjälp i hemmet vilket innebär att asylsökande därför har rätt att få sin ansökan som sådan insats prövad enligt 4 kap 1 § SoL. Ansökan prövas utifrån de individuella förhållandena och får inte avvisas enbart med hänvisning till att permanent uppehållstillstånd saknas. Äldre personer med permanent uppehållstillstånd ska, beträffande rätt till bistånd enligt SoL, behandlas på samma sätt som svenska medborgare som vistas i Sverige.

4 Företrädare

4.1 Anhörig/närstående

Anhöriga har ingen laglig rätt till inflytande om de inte är den sökandes formella ombud eller legala företrädare. Anhöriga och/eller närstående ska dock alltid beredas möjlighet att lämna synpunkter om den enskilde så önskar.

4.2 Ombud/biträde

Den enskilde har rätt att anlita ett ombud eller biträde vid sina kontakter med kommunen. Kommunen kan dock alltid begära att den enskilde själv personligen ska medverka. Kommunen kan avvisa ett ombud/biträde om denne upplevs som olämplig (9§ Förvaltningslagen). Om ombud eller biträde finns skall detta dokumenteras.

4.3 God man/förvaltare

Äldrenämnden är skyldig att anmäla om behov av god man eller förvaltare bedöms föreligga; detta anmäls till överförmyndaren, även kuratorer och andra i personens närhet kan anmäla detta behov (5 kap 3 § Socialtjänstförordningen). Överförmyndaren ansöker sedan hos tingsrätten. Den enskilde själv kan också ansöka direkt hos tingsrätten.

4.5 Tolk

Behärskar den sökande inte svenska språket eller är allvarligt hörsel- eller talskadad ska tolk anlitas (8 § Förvaltningslagen). Det är myndighetens ansvar att förvissa sig om att avsedd information kan inhämtas och delges den enskilde; vid behov anlitas därför auktoriserad tolk.

5 Bedömningskriterier

Samtliga ansökningar ska bedömas utifrån principerna om allas likställighet inför lagen och om allas rätt till individuell prövning. Principen om allas likställighet inför lagen lägger en norm för vad som krävs för att skälig levnadsnivå ska tillförsäkras i så kallade normalärenden, medan principen om individuell prövning fastslår att all behovsbedömning och beslutsfattande måste ske utifrån den enskildes individuella situation och hjälpbehov.

Nedan följer en förslagsnorm för olika besluts- och insatskategorier; dessa medför inte någon inskränkning för individuell prövning utan utgör endast en utgångspunkt vid biståndsbedömning avseende de mest frekvent ansökta insatserna som bedöms enligt 4 kap 1§ socialtjänstlagen:

- Hemtjänst
- Ledsagning av social karaktär
- Boendestöd till personer med psykisk funktionsnedsättning
- Kontaktperson till personer med psykisk funktionsnedsättning
- ~~Frygghetslarm~~
- Dagverksamhet och dagverksamhet för dementa
- Korttidsvård
- Växelvård
- Avlastning i form av avlösning i hemmet (avgiftsfri upp till 10 timmar/månad)
- HVB-hem
- Särskilt boende
- Stöd till anhöriga

Kommentar [SN1]: Ta bort ordet trygghetslarm

5.1 Hemtjänst

Insatser om hjälp i hemmet avser omvårdnadsinsatser (vård och omsorg) och serviceinsatser som den enskilde ansöker om för att hen ej kan utföra dessa själv eller kan få dem tillgodosedda på ett annat sätt.

Den enskilde som har ett biståndsbeslut kan välja om det är kommunens hemtjänst eller annan avtalad leverantör som ska utföra beviljade insatser. Under vissa förutsättningar kan anhöriganställning vara aktuellt, se rubrik 5.8.

5.1.1 Omvårdnadsinsatser

Till omvårdnadsinsatser räknas insatser som är av omvårdnadskaraktär och som syftar till att tillgodose fysiska, psykiska och sociala behov som inte kan tillgodoses på annat sätt. Det kan röra sig om hjälp med:

- personlig hygien
- egenvård (kräver egenvårdsintyg)
- på- och avklädning
- dusch
- hjälp vid måltidssituation
- enklare matlagning
- bäddning, tömning av sopor eller diskning
- ledsagning till och från vårdinrättning

För dessa insatser går det ej att fastslå någon norm avseende frekvens då denna typ av insatser alltid är av tydlig individuell karaktär.

5.1.2 Serviceinsatser

Till serviceinsatser räknas insatser som är av renodlad servicekaraktär. Lever man i hushållsgemenskap bedöms servicebehov kunna tillgodoses genom make/maka/sambo. Se även ytterligare vägledning på sidan 5 under rubriken: ”att tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt”.

Städning:

Beviljas i normalfallet varannan till var tredje vecka. För ensamstående städas två rum och kök, för makar och sammanboende tre rum och kök.

Fönstertvätt:

Beviljas i normalfallet 1 gång/halvår.

Tvätt:

Beviljas i normalfallet en till två gånger per månad.

Inköp:

Beviljas i normalfallet en till två gånger per vecka.

Apoteks-, post- och bankärenden:

Beviljas i normalfallet 1 gång/månad. Är den enskilde inskriven i hemsjukvården ansvarar dessa för medicinhämtning.

Matdistribution:

Färdiglagad mat avseende huvudmål som lunch och/eller middag, distribueras direkt hem till den enskilde.

5.2 Ledsagning av social karaktär

Kan beviljas för att den enskilde ska kunna bryta social isolering och delta i aktiviteter av vardaglig karaktär. Ledsagningen ska ske i den enskildes närmiljö och beslutet ska anges i timmar per månad.

- Beviljas i normalfallet en till två gånger per vecka.

5.3 Boendestöd till personer med psykisk funktionsnedsättning

Boendestöd beviljas personer med psykisk funktionsnedsättning och bor i eget ordinärt boende. Stödformen ska underlätta den dagliga livsföringen i det egna hemmet och bygger på att insatserna utförs tillsammans med den enskilde. Stödet handlar ofta om att ”putta på”, ge stöd och social träning. Beslut om boendestöd ska anges i timmar per månad.

De vanligaste kriterierna för att få boendestöd är den enskildes behov av att:

- Få struktur i vardagsrutiner
- Bryta social isolering
- Få stöd till att komma igång med aktiviteter eller sysselsättning
- Få stöd i kontakter med personligt och professionellt nätverk

5.4 Kontaktperson till personer med psykisk funktionsnedsättning

Kontaktperson beviljas personer med psykisk funktionsnedsättning och bor i eget ordinärt boende. Syftet med insatsen är att en kontaktperson ska vara en person som ställer upp som medmänniska. Detta i brist på anhörigkontakter eller annat nätverk.

Kontaktpersonen ska kunna ge råd till den enskilde i vardagssituationer som inte är av komplicerad natur. Insatsen ska ses som ett icke professionellt stöd. Kontaktpersonen kompletterar kontakten med personal, anhöriga och vänner. Kontaktpersonen kan till exempel gå ut och fika, göra utflykter, ringa varandra eller hälsa på hemma hos varandra.

5.5 Trygghetslarm

~~I normalfallet tillhandahålls trygghetslarm utan biståndsbedömning, genom att den enskilde kan abonnera på larmtjänsten via äldreförvaltningen.~~

Trygghetslarm kan också beviljas enligt socialtjänstlagen och det görs då för att bidra till ökad trygghet och därmed underlätta kvarboende.

Trygghetslarm erbjuds utan föregående behovsprövning till personer 65 år och äldre med stöd av 4 kap 2a§ SoL. Besluten fattas av handläggare för trygghetslarm.

5.6 Dagverksamhet med allmän- och demensinriktning

Social gemenskap och aktivering i syfte att ge den enskilde trygghet och bättre livskvalitet samt att öka möjligheterna till kvarboende. Kan också ges i form av anhörigavlastning. Antal dagar per vecka styrs av det individuella behovet.

5.7 Korttidsvård med somatisk- och demensinriktning

Korttidsvård kan beviljas när behovet av omvårdnad och trygghet tillfälligtvis inte kan tillgodoses i hemmet. Korttidsvård kan motiveras utifrån följande skäl:

- en person under en period behöver extra mobilisering eller tid för återhämtning
- behov av anhörigavlastning föreligger
- fortsatt utredning om framtida behov
- personen inte kan vänta i hemmet på verkställighet av beslut om särskilt boende

5.8 Växelvård med somatisk- och demensinriktning

När behov av regelbundet återkommande korttidsvård föreligger bör växelvårdsinsats diskuteras. Syftet med växelvård är i regel avlastning för anhörigvårdare. Är behovet av växelvårdsboende så omfattande att personen är mer tid på växelvårdsboendet än hemma bör behov om särskilt boende diskuteras.

5.9 Avlastning i form av avlösning i hemmet

Syftet är att anhöriga, som vårdar närstående, ska ges möjlighet till paus i omvårdnadsarbetet. När behovet av avlösning i hemmet är omfattande - hela dagar, helger, kvällar och/eller nätter - bör dagverksamhet och/eller korttidsvård/växelvård diskuteras. Avlösning i hemmet är avgiftsfri upp till 10 timmar/månad.

5.10 HVB-hem (hem för vård och boende)

Psykiskt funktionsnedsatta eller personer med f.d missbruksproblematik som är i behov av mer stöd i sitt boende än vad boendestöd eller hemtjänst kan ge och som av olika anledningar inte kan bo i kommunens egna särskilda boenden, kan beviljas HVB-hem. Insatsen bör beviljas under en begränsad tid. Det kan vara personer som behöver mycket stöd och hjälp med att till exempel komma ifrån sin missbruksproblematik eller perioder av ÖPT (öppen psykiatrisk tvångsvård) eller ÖRV (öppen rättspsykiatrisk vård) och är i behov av boende och sysselsättning.

5.11 Vård- och omsorgsboende med somatisk- och demensinriktning

Huvudinriktningen när det gäller vård och omsorg om äldre människor är att stärka möjligheterna till ett självständigt liv i det ordinära boendet. Detta bör vara utgångspunkten även i de fall där den enskilde har omfattande behov av tillsyn, vård och omsorg.

När omvårdnadsbehovet är så omfattande och varaktigt att det ej längre bedöms möjligt eller skäligt att tillgodose detta i det ordinära boendet kan särskilt boende beviljas.

I första hand erbjuds plats i kommunens egna boenden, i andra hand kan plats erbjudas hos avtalade vårdgivare och i tredje hand kan plats köpas från annan vårdgivare om behovet ej kan tillgodoses på annat sätt.

Plats skall erbjudas inom skälig tid. Med skälig tid avses tre månader. Om plats inte kan anvisas inom tre månader görs en parallellbedömning om hur hjälpbehoven ska kunna tillgodoses under väntetiden.

Om den enskilde tackar nej till erbjuden plats uppmanas hen att återta sin ansökan då behov av särskilt boende då ej bedöms föreligga.

5.11.1 Parboende

För den som beviljats särskilt boende ingår i skälig levnadsnivå att kunna få sammanbo med make eller sambo (se 4 kap. 1c § SoL). Med samma boende avses i detta sammanhang samma lägenhet eller samma särskilda boende. Beslut fattas med stöd av 4 kap. 1 § SoL.

Om *båda* makarna är i behov av särskilt boende föreligger rätt till parboende enligt bestämmelsen i 2 kap. 2 § socialtjänstförordningen (SoF). Det innebär att respektive makes ansökan om särskilt boende ska utredas var för sig och leda till varsitt beslut om särskilt boende. Beslut fattas med stöd av 4 kap. 1 § SoL.

I samband med införandet av parboendegarantin i SoL ändrades även 18 § Hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Förändringen innebär ett klargörande av att ansvaret för hälso- och sjukvård i särskilda boendeformer bara omfattar dem som efter beslut av kommunen beviljats insatsen särskilt boende enligt SoL.

Socialstyrelsen har i samarbete med Boverket gett ut en vägledning avseende parboende bestämmelser (*Rätten att fortsätta bo tillsammans i ett äldreboende* Vägledning för tillämpning av socialtjänst- och hyreslagstiftningen

5.12 Stöd till anhöriga

Kommunen har ett lagstadgat uppdrag att stödja anhörigvårdare. Stödet som riktar sig till den anhöriga är ofta ej biståndsbedömt, utan biståndshandläggaren utreder och fattar beslut gällande den enskilt sökande, d v s den som har det faktiska hjälpbehovet. Genom att ta hänsyn till sökandes hela levnadssituation inklusive relationen till anhöriga, kan dessa biståndsbedömda insatser ändå innebära ett viktigt anhörigstöd. De aktuella insatserna kan vara:

- trygghetslarm
- hemtjänst
- hemtjänst med anhörganställning
- avlastning i form av avlösning i hemmet
- dagverksamhet
- korttidsboende och växelvård
- särskilt boende.

För att hemtjänst med anhörganställning ska vara aktuellt ska personen som vårdar den sökande vara anhörig och dela hushållsgemenskap samt bedömas lämplig för att utföra insatserna. Biståndshandläggaren utreder hemtjänstbehovet och därefter ansöker den anhöriga om att bli anhörganställd av kommunen.

6 Bilaga

Rutiner för biståndshandläggning enligt socialtjänstlagen inom äldreförvaltningen i Haninge kommun

7 Referenser

Socialtjänstlagen
Förvaltningslagen
Kommunanlagen
Sekretesslagen
Lag om betalningsansvar

SOSFS 2006:5 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enligt SOL, LVU, LVM och LSS

Delegationsordning äldreomsorg

